

В. Михайленко, О. Звонарев

СУЧАСНИЙ ФОКУС РОЗВИТКУ ТЕАТРУ В УКРАЇНІ ЯК СОЦІАЛЬНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ

V. Mykhailenko, O. Zvonarev

MODERN FOCUS OF THEATRE DEVELOPMENT IN UKRAINE AS A SOCIAL TECHNOLOGY

Яскравою тенденцією формування сучасного українського театру є розвиток проектних форм театру, а новим явищем у театральному середовищі став форум-театр. Осмислення сучасних тенденцій розвитку театрального мистецтва дозволяє говорити про перетворення театру на відкритий простір, де спостерігається альтернативний розвиток проектного типу театральних вистав, які успішно конкурують з академічними театрами. Спрямованість цих форм на вирішення актуальних соціальних проблем свідчить про набуття театром нових функцій у сучасних умовах розвитку соціуму.

Попри те, що театр як мистецтво та соціальне явище є предметом наукового аналізу одразу декількох галузей наукових знань, зокрема мистецтвознавства, культурології, філософії, театрології, важливо зауважити, що сучасне театральне життя недостатньо аналізують з позиції взаємодії цієї важливої соціальної інституції з іншими елементами суспільної організації. Проблема, не маючи свого вичерпного вирішення актуалізує подальші дослідження.

Вітчизняне театральне мистецтво вочевидь все активніше «інтегрується в європейський культурний простір». Інновацією театрального простору постає інтерактивність, принципово «націлена на вирішення соціальних проблем». Проте наявні і певні суперечності. Так, народження нових форм театрального мистецтва є наслідком практично мізерної доступності громадян до театральної творчості в академічних театрах у світлі актуалізації тривожної ситуації щодо доступу громадян до культурних благ.

Розглянемо вплив театру на соціальні процеси, на вирішення проблем, породжених сучасним суспільством.

Театральне мистецтво, будучи типовою соціальною технологією з нетиповими методами соціального впливу, у сучасних умовах не тільки не поступилося своїм місцем новим формам культурного життя та новим технологіям впливу на особистість людини, а й змогло знайти своє середовище розвитку, свою аудиторію в тих елементах суспільної організації, де здавалося раніше, місця театральному мистецтву взагалі не було. Це досить переконливо доводить спостереження за розвитком театрального мистецтва в Україні в останні декілька років.

Яскравою ілюстрацією та водночас тенденцією сучасного театру є все, що пов'язано з кроками українського театру в бік проектного театру, того, що відбувається поза державним сектором. Як слушно зауважує німецький режисер і драматург Г. Жено, сучасний проектний театр є альтернативою театру державному та академічному. Хоча до деяких вистав державні театри мали опосередкований стосунок, це проекти, які дійсно реагують на те, що сьогодні відбувається в країні.

Театр здатен бачити те, що відбувається в суспільстві, та на це рефлексує, він розмовляє зі своїм глядачем про те, що відбувається в житті цього глядача. У цьому полягає перспектива зміни соціальної функції театру майбутнього, його ролі театру у вирішенні складних соціальних проблем сучасного суспільства.

Висновки. Ситуація в сучасному театрі є бурхливою та динамічною. Результати контент-аналізу, проведеного з метою усвідомлення та осмислення сучасних тенденцій розвитку театрального мистецтва, свідчать про:

- перетворення сучасного театру із закритого клубу на відкритий театральний простір;
- альтернативний розвиток проектного типу театральних вистав, які успішно конкурують з академічними театрами;
- саме театр набуває зараз інструментів і важелів для встановлення діалогу в суспільстві, особливо тоді, коли важливо почути людей, які бачать наше життя іншими очима. У цьому сенсі нові форми сучасного театру виконують діалогічну та інтегруючу функцію для людей з різними соціальними установками;
- залучення до театрального мистецтва широкої палітри самодіяльних митців, які раніше з театром не були пов'язані ні ментально, ні соціально;
- твердження нових форм «театральної дійсності»;
- вираженість соціально орієнтованого «театрального інструментарію» як інноваційних форм і нетривіальних змістів театральної творчості;
- створення прецедентів, коли театральну постановку роблять непрофесіонали;
- подальша інтеграція театру в соціальний простір шляхом значної за виміром соціалізації театрального життя.

В. Тополевський

СКЛАДОВІ ТЕАТРАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ У ФОРМУВАННІ СЦЕНІЧНОЇ МОВИ

V. Topolevskyi

COMPONENTS OF THEATRE PEDAGOGY IN THE FORMATION OF STAGE LANGUAGE

Роботу здобувачів як єдиний процес умовно можна поділити на дві складові — фізичну й духовну. Фізична складова — це той матеріальний світ, з яким так чи інакше контактує здобувач (ручка, книга, комп'ютер, грим, костюм та ін.). Духовна складова — це психічна діяльність, де різною мірою задіяні всі підсистеми психіки, зокрема воля, котра через емоційний розум подає відповідні сигнали-імпульси. Таке розуміння творчого процесу наближає нас до пояснення природи людських здібностей, які вкладаються в ієрархічну схему якісних характеристик: посередність — здібність — талановитість — геніальність.

Деякі викладачі вважають, що всі здобувачі різняться між собою саме здібностями і пропонують таку градацію: залежні (чий потреби не виходять за межі власного тіла і залежать від цих потреб), пристосуванці (котрі пристосовуються до соціальних умов, керуючись у діяльності мотивом вигоди (слава — гроші)), особистості (здобувачі, котрі живуть інтересами суспільства і керуються ними), генії (здобувачі, які керуються ідеалами добра та краси, мають надзвичайні творчі здібності). Можна погоджуватися або не погоджуватися з цим, але, попри цілком зрозумілу умовність такої градації, вона має чіткіше зрозуміти т. зв. секрети акторської майстерності, принаймні, визначає її психічні складники.

Серед таких складників чільне місце відводиться інтелекту. Сказати, що це розум, було б неповною істиною. Розрізняються два види розуму: розум практичний (Манас) і розум синтезуючий (Будхі). Практичний розум забезпечує процес відчуття, сприйняття і розуміння, тобто осмислює на емоційному рівні